

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania		
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)
UCZEN			
Rozdział I Światy wyobraźni			
Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje bohaterów powieści formułuje pytania na wskazany temat konfrontuje sytuacje z tekstu z własnymi doświadczeniami zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje bohaterów buduje zróżnicowane pytania opisuje reakcje bohaterów dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze uczestniczy w dyskusji na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań objaśnia założenia projektu przedstawionego w tekście wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna dobiera trafne argumenty w dyskusji
Katherine Paterson, <i>Most do Terabithii</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy plan szczegółowy wybranej części tekstu wymienia głównych bohaterów tekstu wyszukuje w tekście informacje dotyczące różnych elementów świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy komentarze do wybranych części tekstu zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez osobowej formy czasownika określa rodzaj narracji zastosowanej w tekście analizuje świat przedstawiony utworu w zestawieniu z dziełami malarskimi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wiedzę narratora na temat świata przedstawionego wskazuje analogie między światem przedstawionym różnych tekstów literackich omawia nawiązania do biblijnego obrazu stworzenia świata
Pisownia wyrazów z ó i u	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady ortograficzne do poprawnego 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni <i>ó</i> i <i>u</i> i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	zapisu wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i>	w ćwiczeniach
Powtórzenie wiadomości o czasownikach	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika rozpoznaje nieosobowe formy czasownika rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika tworzy formy różnych czasów czasownika odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, <i>-ono</i> poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, <i>-ono</i> i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika
Dialog – rady dla piszących. Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje krótko bohaterkę tekstu wyszukuje w tekście informacje na temat dawnej szkoły wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii omawia różnice między szkołą dawną i współczesną zna funkcje dialogu w tekście literackim rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się zapisuje dialog, korzystając z rad zmieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne elementy świata przedstawionego wyraża opinię o szkole w różnych epokach wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych
Trudne formy	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady odmiany czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady odmiany 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa większości

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

czasowników	<p>oznaczających ruch typu <i>iść</i> w czasie przeszłym i stara się je stosować</p> <ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach 	<p>czasowników oznaczających ruch typu <i>iść</i> w czasie przeszłym</p> <ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -ąć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować poprawnie odmienia większość czasowników użytych w ćwiczeniach 	<p>czasowników oznaczających ruch typu <i>iść</i> w czasie przeszłym</p> <ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -ąć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach
Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownic</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód zna pojęcie <i>literatura fantasy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia, na czym polega zło wyrządzone przez najeźdźców formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii interpretuje słowa pieśni
Tryby czasowników	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego
Pisownia cząstek - <i>bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z <i>cząstkami -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach dostrzega trudności ortograficzne w zakresie 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<p>łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i></p> <ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego 	<p>stosować</p>	
<p>Reklama – rady dla piszących. Jean-Pierre Dawidts, <i>Mały Książę odnaleziony</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>reklama</i> wie, czym jest slogan reklamowy i rozumie jego funkcję odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej czyta rady dla piszących reklamę 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje od wypowiedzi oceniających odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych rozpoznaje niektóre środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych tworzy prosty tekst reklamy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem i we właściwym kontekście słowa <i>reklama</i> rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych zna środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst reklamowy
<p>Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> określa na schemacie czas życia i twórczości autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie opowiada o zdarzeniach zna pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje tytułowych bohaterów komiksu wskazuje motywy wykorzystane w komiksie objasnia pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów komiksu określa problematykę utworów komiksowych wyszukuje w tekście neologizmy wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.
<p>Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy rozpoznaje formy liczb, przypadków i rodzajów rzeczownika zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i> i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe</i> i <i>nieosobowe</i> tworzy poprawne formy 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki wykorzystuje wiedzę o tym, że te same

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		<p>przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych</p> <ul style="list-style-type: none"> wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika 	<p>końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika</p>
<p>Stanisław Lem, <i>Bajka o maszynie cyfrowej co ze smokiem walczyła</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje dotyczące miejsca akcji porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej wyszukuje w tekście neologizmy wymienia wybrane cechy klasycznej baśni 	<ul style="list-style-type: none"> ustala czas akcji wyszukuje informacje w tekście wskazuje elementy komizmu w utworze wymienia większość cech klasycznej baśni 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia, kim są bohaterowie tekstu, relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią i utworem Stanisława Lema
<p>Nietypowe rzeczowniki</p>	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy oznaczające rzeczy związane z cechą określoną za pomocą liczb, np. <i>setka, ósemka</i> dostrzega trudności w tworzeniu form rzeczowników odmieniających się według odmiennych reguł 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko, ucho</i> – w zależności od znaczenia tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach
<p>Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Clive Staple Lewis <i>Opowieści z Narnii. Księżę Kaspian</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje kilku bohaterów tekstu łączy powieściowe zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe zna pojęcie <i>fabuła</i> zapisuje prosty dialog przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z dialogiem 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wszystkich bohaterów tekstu i wyraża opinie na ich temat wskazuje różne etapy rozwoju akcji odróżnia fabułę od akcji wyszukuje w tekście czasowniki oznaczające ruch redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat znaczenia bohaterów w tekście omawia pojęcia dotyczące różnych elementów świata przedstawionego rozpoznaje typy wypowiedzi we wskazanym fragmencie tekstu redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu
<p>Pisownia wyrazów z</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

rz i ż	<ul style="list-style-type: none"> ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni rz i ż i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Zbigniew Herbert, <i>Pudelko zwane wyobraźnią</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze zna pojęcie <i>adresat wiersza</i> określa nastrój wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynności kreujące kolejne elementy obrazu poetyckiego określa osobę mówiącą oraz adresata wiersza wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do oddania nastroju w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie epitetów w opisie obrazu poetyckiego opisuje osobę mówiącą i adresata wiersza objaśnia przenośne znaczenia w wierszu
Stopniowanie przymiotników	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy określa liczbę i rodzaj przymiotników zna stopnie przymiotnika stopniuje przymiotniki 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określanego rzeczownika określa przypadki przymiotników wskazuje przymiotniki, niepodlegające stopniowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach objaśnia funkcję stopni przymiotnika
Pisownia wyrazów z ch i h	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z h i ch w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni h i ch i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z h i ch	zapisuje poprawnie większość wyrazów z h i ch w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Rozdział II – Wartości poszukiwane			
Św. Mateusz, <i>Przypowieść o talentach</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie przypowieść określa cechy i postawy bohaterów przypowieści wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście ocenia zachowanie Pana wobec sług rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno, uniwersalny, prawdy moralne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści analizuje problem winy i kary przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści określa cechy fabuły przypowieści
Pisownia wyrazów	wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą	stosuje zasady	zapisuje poprawnie większość wyrazów

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

wielką i małą literą	w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach <ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Stopniowanie przysłówków	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przysłówkę wśród innych części mowy rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem zna stopnie przysłówka stopniuje przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki zestawia przysłówki o przeciwnym znaczeniu wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem objasnia funkcję stopni przysłówka
Jan Kochanowski, <i>Na zdrowie</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst fraszki, korzysta z przypisów wymienia najważniejszą wartość przywołaną w tekście umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła zna pojęcie <i>aluzja literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>apostrofa</i> opisuje hierarchię wartości uznawanych przez osobę mówiącą objasnia znaczenie słowa <i>klejnot</i> w kontekście wiersza używa ze zrozumieniem związków frazeologicznych ze słowem <i>zdrowie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata rozpoznaje intencje nadawcy wypowiedzi lirycznej porównuje poznane wcześniej fraszki z utworem Jana Kochanowskiego rozpoznaje aluzję literacką w tekście inwokacji <i>Pana Tadeusza</i>
Typy liczebników	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy odróżnia liczebniki główne od porządkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o zależności form liczebnika od form określanego rzeczownika rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot stosuje prawidłowe formy liczebników
Elżbieta Jodko-Kula, <i>Anka</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje z tekstu opowiada o zachowaniu tytułowej bohaterki zna pojęcie <i>powieść społeczno-obyczajowa</i> ogląda reprodukcje obrazów i czyta fragment wypowiedzi prasowej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje główną bohaterkę ocenia zachowanie nastolatki omawia relacje panujące między bohaterkami tekstu rozumie znaczenie słów istotnych dla problematyki 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania do wywiadu z główną bohaterką interpretuje słowa przytoczonej opinii określa wpływ narracji na odbiór i zrozumienie tekstu dostrzega związki pomiędzy tematyką obrazów i problematyką tekstu

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		tekstu, np. <i>anoreksja, samoakceptacja, kompleksy</i>	
Ignacy Krasicki, <i>Przyjaciele</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań • dostrzega uosobienia w tekście • umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła • zna pojęcie <i>morał</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza właściwe fragmenty tekstu • wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach • ocenia postępowanie bohaterów • formułuje pouczenie wynikające z utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową • poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów • zna pojęcie <i>ironia</i> • uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłowia
Trudne formy liczebnika	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia liczebniki proste od złożonych • dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych
Ignacy Krasicki, <i>Lew pokorny, Szczur i kot, Wół i mrówki, Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega komizm w bajkach • wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie • zna pojęcie <i>kontrast</i> • rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich • omawia morał wybranej bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>komizm</i> • określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach • wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu • wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach • objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> • używa skontrastowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek • wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego
Zaimki i ich znaczenie	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>zaimek</i> • rozpoznaje niektóre <i>zaimki</i> wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy • stosuje poprawne formy zaimków odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują
Trudne formy zaimków	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że zaimki osobowe mogą mieć formy krótsze i dłuższe 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których należy używać krótszych i dłuższych form zaimków 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią
Streszczenie – rady dla	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia w tekście informacje ważne od 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza plan 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciąga wnioski na temat przyczyn i

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

<p>piszących. Ignacy Krasicki, <i>Czapla ryby i rak, Kruk i lis</i></p>	<p>informacji drugorzędnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażeń szczegółowych ogólnymi • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze streszczenie 	<p>najważniejszych zdarzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi • redaguje streszczenie, korzystając z rad w podręczniku 	<p>skutków zdarzeń w bajce</p> <ul style="list-style-type: none"> • uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobranego przysłowia • redaguje poprawne językowo i stylistycznie streszczenie
<p>Przymyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy • rozpoznaje przymyki proste i złożone • wie, jak zbudowane jest wyrażenie przymikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy przymyki złożone • wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika • rozpoznaje przymyki funkcjonujące tylko w wyrażeniach przymikowych 	<ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnych wyrażeń przymikowych dla określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności • odróżnia wyrażenia funkcjonujące jak przyimek od wyrażeń w funkcji przysłówka
<p>Pisownia przymków i wyrażeń przymikowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrażenia przymikowe i przymyki złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażeń przymikowych • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażeń przymikowych i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażeń przymikowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
<p>Spójniki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>spójnik</i> • rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje spójniki przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych
<p>Adam Mickiewicz, <i>Powrót taty</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje analogie między fragmentami tekstu a ich ilustracją • objaśnia czas zdarzeń przywołanych przez jednego z bohaterów • przedstawia bohaterów • wyodrębnia wypowiedzi bohaterów • rozpoznaje typy zdań wypowiedzianych przez 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza główne wydarzenia utworu • dostrzega różnicę między czasem akcji, a czasem przywołanych, wcześniejszych zdarzeń • opisuje zachowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje wydarzenia według podanego schematu • zna pojęcie <i>retrospekcja</i> • objaśnia przemianę bohatera • nazywa uczucia i emocje eksponowane w wypowiedziach postaci

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	bohaterów ballady	skontrastowanych postaci	
Juliusz Słowacki, <i>Z pamiętnika Zofii Bobrówny</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta uważnie tekst, notatkę biograficzną oraz przypisy określa uczucia osoby mówiącej porównuje poetycki obraz ojczyzny z dziełami malarskimi recytuje tekst wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>monolog</i> wskazuje autora, osobę mówiącą oraz adresatkę wiersza określa uczucia osoby mówiącej za pomocą wyrazów bliskoznacznych wskazuje zdrobnienia i określa ich funkcję recytuje tekst wiersza, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wiersz, uwzględniając kontekst biograficzny rozpoznaje środki stylistyczne tworzące obrazy poetyckie objaśnia, czym dla poety była ojczyzna artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji recytuje tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój wiersza
Joanna Rudniańska, <i>Kotka Brygidy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia, kim jest główna bohaterka utworu dostrzega dwie różne przestrzenie w tekście literackim przedstawia rodzinę dziewczynki omawia reakcję bohaterki na ulubiony prezent 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat czasu i miejsca akcji wyszukuje w tekście właściwe cytaty przedstawia opinie rodziców o jednym z członków rodziny objaśnia reakcję bohaterki na prezent 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny stanu emocjonalnego głównej bohaterki omawia znaczenie domu dla młodej bohaterki objaśnia, czym była volkslista i czym skutkowało jej podpisanie wypowiada się na temat wojny w kontekście zachowań i refleksji bohaterów powieści
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy <i>z nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów <i>z nie</i> z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów <i>z nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Tadeusz Różewicz, <i>Przepaść</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje na temat bohaterki wiersza podaje skojarzenia z wyrazem <i>przepaść</i> określa znaczenie gestu podania ręki zna pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat bohaterki wiersza dopasowuje pojęcia do dwóch przestrzeni literackich w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy ukazujące świat z wiersza objaśnia różnice między przestrzeniami w wierszu przedstawia uczucia przeżywane przez

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz biały 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje uczucia przeżywane przez bohaterkę wiersza wskazuje część wiersza ujawniającą obecność osoby mówiącej zna cechy wiersza białego 	bohaterkę <ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> w odniesieniu do wiersza Tadeusza Różewicza analizuje budowę wiersza
Rozdział III – Małe filozofowanie			
Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> redaguje ogłoszenie na temat bohatera zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera wie, czym zajmuje się filozofia 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniach wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje relacje na temat bohatera rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej formułuje pytania o charakterze filozoficznym
Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> tworzy różne typy wypowiedzeń stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi rozpoznaje równoważniki zdań odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach
Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza historię przedstawioną w tekście wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera wskazuje przysłowie oddające sens opowieści rozpoznaje niektóre cechy przypowieści w omawianym utworze 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje symboliczne znaczenie perły uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami
Orzeczenia czasownikowe i imienne	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu orzeczenie wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu wie, jak zbudowane jest orzeczenie imienne 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu 	<p>bezokolicznikiem</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika
Krzysztof Lisowski, <i>Stworzenie świata</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w wierszu epitety, uosobienia, przenośnie wskazuje rozmieszczenie w przestrzeni różnych elementów świata poetyckiego opisuje zachowanie dziecka ukazanego w wierszu przypomina cechy wiersza wolnego, białego, ciągłego, stroficznego, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy obrazu poetyckiego i opisuje sytuację liryczną wyjaśnia tytuł wiersza określa doznania osoby mówiącej w wierszu rozpoznaje typ omawianego wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję środków stylistycznych zastosowanych w wierszu objaśnia znaczenie przenośni wskazuje w wierszu cechy dziecięcego spojrzenia na świat opisuje obraz Wiliama Blake'a
Rodzaje podmiotów	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu podmiot zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji rzeczownikowej 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego rozpoznaje zdania bezpodmiotowe
List oficjalny – rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść czyta informacje o św. Franciszku rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie tytułów wykorzystuje informacje o postaci świętego Franciszka w analizie dzieła malarskiego wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego zapisuje poprawnie datę dzienną redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> określa odbiorcę słów św. Franciszka wymienia współczesne osoby kierujące się w życiu filozofią franciszkańską objaśnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> analizuje budowę regulaminu redaguje poprawny formalnie, językowo i stylistycznie list oficjalny

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

Pisownia końcówek <i>-i, -ii -ji</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Przydawki	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami zna funkcję składniową przydawki 	<ul style="list-style-type: none"> buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia
Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze wskazuje powtarzające się fragmenty wiersza wie, że prawda jest uniwersalną wartością 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu określa funkcję powtarzających się słów w wierszu używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy objaśnia metaforyczne porównanie zna pojęcie <i>anafora</i> rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich
Dopełnienia	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami zna funkcję składniową dopełnienia 	<ul style="list-style-type: none"> buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy rozumie zależność między stroną czynną i bierną zdania a funkcją dopełnienia
Irena Jurgielewiczowa, <i>Inna</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące miejsc akcji uzupełnia schemat drzewka decyzyjnego cytuje fragmenty opisujące zachowanie bohaterki wie, co jest tematem powieści psychologicznej określa winę bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia główną bohaterkę tekstu wskazuje zewnętrzne objawy emocji przeżywanych przez bohaterkę i nazywa jej uczucia analizuje czas narracji powieści uczestniczy aktywnie w dyskusji na temat przestrzegania zasad moralnych 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sytuacji bohaterki opisuje zdarzenia z punktu widzenia bohatera obserwującego sytuację formułuje argumenty dla oskarżyciela i obrońcy bohaterki używa ze zrozumieniem słowa <i>etyka</i>

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

Rodzaje okoliczników	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu zna funkcję składniową okoliczników 	<ul style="list-style-type: none"> buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny nazywa części mowy, którymi wyrażone są okoliczniki
Bolesław Prus, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkich bohaterów tekstu analizuje rozwój zdarzeń, wskazuje kolejne elementy akcji wskazuje najważniejszy przedmiot w tekście przytacza z tekstu fragmenty opisujące faraona 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje i objaśnia informację podaną w tytule utworu dostrzega szczególnie sposób konstrukcji zdarzeń i ukazuje ich przebieg na schemacie wie, jaką funkcję pełni symbol w utworze literackim opisuje następcę tronu i wyraża opinię o nim 	<ul style="list-style-type: none"> określa wpływ tytułu opowiadania na odczytanie tekstu relacjonuje okoliczności powstawania edyktów określa symboliczne znaczenia: pierścienia oraz ukąszenia pająka porównuje styl rządzenia obu władców zna pojęcie <i>nowela</i>
Analiza zdania pojedynczego	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>) przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania
Adam Ziemiński, <i>Z synem w oknie</i>	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuację z wiersza określa nastrój utworu podaje dosłowne i przenośne znaczenia wyrazu <i>droga</i> analizuje budowę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje osobę mówiącą i adresata wypowiedzi określa, w jakim znaczeniu użyto w wierszu rzeczownika <i>droga</i> wskazuje elementy budowy wiersza wpływające na jego melodyjność 	<ul style="list-style-type: none"> określa wpływ przenośni użytych w tekście na nastrój wiersza omawia motyw butów siedmiomilowych w literaturze formułuje w imieniu osoby mówiącej wskazówki dotyczące życia
Zdania podrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>zdania</i> 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady interpunkcji dotyczące

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

złożone	<ul style="list-style-type: none"> ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone 	<p><i>podrzędnie złożone</i> na przykładach</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia pytania, na które odpowiadają zdania składowe 	łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych
Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdania współrzędnie złożone zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych rozpoznaje zdania podrzędnie złożone 	<ul style="list-style-type: none"> zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu
Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym stara się stosować zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych stosuje zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu
Eric-Emmanuel Schmitt, <i>Oskar i pani Róża</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat głównego bohatera utworu przedstawia w punktach treść listów pisanych przez tytułowego bohatera omawia relacje chłopca z rodzicami 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce zdarzeń objaśnia powód pisania listów wskazuje najboleśniejsze przeżycie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje samopoczucie bohatera i jego nastroje określa temat utworu ocenia zachowanie lekarza wobec pacjenta, wskazuje pozytywne i negatywne skutki postępowania doktora
Rozdział IV – Piękno uchwycone			
Jerzy Harasymowicz, <i>W marcu nad ranem</i>	<ul style="list-style-type: none"> przytacza epitety z wiersza wyszukuje porównania dotyczące zwierząt zna pojęcie <i>obraz poetycki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy krajobrazu z wiersza wskazuje przenośnie 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza objaśnia znaczenie przenośni

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		<p>mające charakter ożywienia</p> <ul style="list-style-type: none"> określa cechy obrazu poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego
Słowniki poprawnej polszczyzny i frazeologiczny	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych zna funkcję słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów obcych zna budowę słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny objaśnia znaczenia wybranych związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny
Bożena Fabiani, <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na osi czasu okres życia artysty nazywa swoje reakcje odbiorcze dotyczące dzieł malarskich rozpoznaje w tekście zgrubienia wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich wie, jaka jest funkcja zgrubień funkcjonalnie przekształca tekst 	<ul style="list-style-type: none"> określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim
Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wyrazy na głoski i litery wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce odróżnia spółgłoski od samogłosek 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz twarde i miękkie 	<ul style="list-style-type: none"> prawidłowo oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek i spółgłosek
Irving Stone, <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia najistotniejsze informacje dotyczące okoliczności powstania rzeźby oraz jej autora opowiada o kolejnych etapach pracy nad 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o przygotowaniach do stworzenia dzieła opisuje postacie 	<ul style="list-style-type: none"> zna kontekst biblijny sceny ukazanej w dziele rzeźbiarskim określa uczucia i emocje wyrażane przez postacie

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<p>posągiem</p> <ul style="list-style-type: none"> odróżnia postać historyczną od postaci fikcyjnej 	<p>wyrzeźbione przez artystę</p> <ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>powieść biograficzna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy powieści biograficznej
<p>Opis obrazu – rady dla piszących. Paul Cezanne, <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku wie, co przedstawia martwa natura podaje podstawowe informacje na temat obrazu przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów wyraża opinię na temat dzieła malarskiego redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki językowe
<p>Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Olejne jabłka</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku określa sytuację liryczną w wierszu redaguje zaproszenie na wernisaż 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem określa emocje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję uosobień użytych w wierszu przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki
<p>Oznaczenie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
<p>Miron Białoszewski, <i>Szare eminencje zachwyty</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przedmioty zaprezentowane w wierszu wskazuje epitety i ożywienia opisujące piec określa frekwencyjność głoski we wskazanym fragmencie utworu wskazuje w tekście środki poetyckie oparte na skojarzeniach ze złotem, srebrem, blaskiem określa nastawienie osoby mówiącej do opisywanych przedmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje apostrofę zna funkcję wyliczenia wyszukuje słowa zawierające głoski o podobnym brzmieniu określa wpływ środków poetyckich opartych na skojarzeniach ze złotem, srebrem i blaskiem na znaczenie opisywanych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia skojarzenia związane z łyżką durszlakową wyszukuje neologizm i objaśnia jego znaczenie objaśnia pojęcie <i>instrumentacja głoskowa</i> używa ze zrozumieniem słowa <i>nobilitacja</i> w analizie wiersza cytuje fragmenty ujawniające ekspresję osoby mówiącej

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		<p>przedmiotów</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystając ze słownika, podaje znaczenie frazeologizmu <i>szara eminencja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia w formie kilkudzaniowej wypowiedzi zamysł autora tekstu
Głoski ustne i nosowe	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> • podaje przykłady głosek ustnych i nosowych 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia głoski ustne od nosowych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe
Pisownia połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Tadeusz Kubiak, <i>W stroju z mgły</i>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wrażenia czytelnice po lekturze wiersza • wskazuje w wierszu nawiązanie do innego utworu poetyckiego • ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa • wie, jakie utwory zalicza się do liryki 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację przedstawioną w wierszu • wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza i uzasadnia swój wybór • wie, na czym polega przerzutnia • opisuje nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki • opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy • wyszukuje przerzutnie w tekście • omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność
Pisownia końcówek - <i>ę, -em, -q, -om</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Jak Janosik tańczył z cesarżową</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postacie przywołane w wierszu • opisuje wygląd tancerzy • wskazuje wyrazy dźwiękonaśladowcze w wierszu • wie, czym jest <i>gwara</i> • wyszukuje w tekście wyrazy gwarowe • opisuje sceny przedstawione na obrazach Zofii 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, kim są postacie z wiersza • wymienia rekwizyty i elementy scenografii niezbędne do inscenizacji opisanego tańca • określa funkcję wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zachowanie postaci • wskazuje przenośnie odwołujące się do wrażeń wzrokowych • określa wpływ rymów na rytm wiersza • objaśnia wpływ wyrazów gwarowych na odbiór tekstu • wskazuje elementy obrazów

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	Stryjeńskiej	dźwiękonaśladowczych <ul style="list-style-type: none"> opracowuje na podstawie tekstu słowniczek wyrazów gwarowych wskazuje elementy obrazów nawiązujące do treści wiersza 	nawiązujące do nastroju wiersza
Akcent wyrazowy i zdaniowy	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wyraz na sylaby prawidłowo akcentuje wyrazy ze stałym akcentem 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym jest akcent wyrazowy określa funkcję akcentu zdaniowego 	<ul style="list-style-type: none"> prawidłowo akcentuje większość wyrazów stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową
Joanna Pollakówna, <i>Stare fotografie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza zna funkcję pytania retorycznego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej określa nastrój bohaterek wiersza ustala, czego dotyczą pytania postawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza przenieśnię obrazujące upływ czasu wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki odpowiada na pytania z tekstu ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego
Andrew Fusek-Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co!</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot relacjonuje zdarzenia dotyczące kradzieży klejnotu zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie wyrażen omownych objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu określa, które rzeczowniki z tekstu mają pozytywne, a które negatywne znaczenie wskazuje informacje pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów
Wyrazy pokrewne – powtórzenie	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów pokrewnych rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny zna mechanizmy powstawania wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że różne formy gramatyczne tego samego słowa nie są wyrazami pokrewnymi 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje formantów rozpoznaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyrazy pochodne wykorzystuje wiedzę o budowie

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		<ul style="list-style-type: none"> • tworzy rodziny wyrazów • tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów 	wyrazów pochodnych podczas przekształcania wypowiedzeń
Pisownia przedrostków	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
Rozdział V – Czas relaksu			
Robert Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących treści tekstu • opisuje Wyspę Skarbów • redaguje krótki list w imieniu kapitana statku • wie, co jest tematem powieści przygodowej • określa typ narratora występującego we fragmencie powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu • wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu • wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy • identyfikuje utwór jako powieść przygodową 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy Skarbów • wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów • prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej • wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki
Pisownia przyrostków	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków • korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV – Nowa nadzieja</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> • prezentuje główną bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej pojmania • wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi • wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy filmu kultowego • rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu • dostrzega kontrastowe zestawienie postaci w utworze • wie, co obejmuje scena filmowa 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki • opisuje bohatera reprezentującego siły zła • redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego • obmyśla ujęcia do sceny bitwy kosmicznej

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne 	<ul style="list-style-type: none"> dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy 	<ul style="list-style-type: none"> używa wyrazów i określa synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych
Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów czyta wywiad z aktorką telewizyjną wie, czym jest talk-show 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jakie filmy zaliczane są do kina rodzinnego wie, na czym polega i z czego wynika komizm słowny w wypowiedziach postaci filmowych określa tematykę wywiadu prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę serialu objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci dostrzega zróżnicowanie pytań występujących w wywiadzie wyraża własną opinię na temat aktorstwa
Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje reakcje odbiorcze związane z lekturą sztuki podaje imiona postaci podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osiół</i> wie, czym jest kabaret 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne wydarzenie w prezentowanej scenie wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego zna podstawowe informacje na temat <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje fragment wypowiedzi bohatera pod kątem poprawności językowej przedstawia reakcje bohaterów sztuki wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego wskazuje elementy humorystyczne w sztuce
Wyrazy nacechowane emocjonalnie	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście tworzy zdrobnienia i zgrubienia 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie
Rady dla dyskutujących.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje bohaterów realistycznych rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w 	<ul style="list-style-type: none"> określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

Kazimierz Szymborski, <i>Czworo i kości</i> (fragment)	<p>powieści</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wydarzeniach • czyta rady dla dyskutujących • bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego • rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry • rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla różnych elementów dyskusji • formułuje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu • wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury fantastyki • wyraża opinię na temat RPG • formułuje właściwe kontrargumenty
Ewa Nowak, <i>Yellow bahama w prądku</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o zdarzeniu zawiązującym akcję • przytacza fragmenty streszczające opowiadanie • wskazuje w powieści elementy humorystyczne • prezentuje swoją opinię na temat najciekawszej książki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia formę prezentowanego fragmentu powieści • opisuje reakcję bohaterki na opowiadanie zamieszczone na forum • przytacza sformułowania z języka potocznego • formułuje zestaw pytań do autora książki 	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę wyodrębnionych fragmentów powieści • przedstawia opinię bohaterki na temat umiejętności autorki opowiadania • określa funkcję słów i wyrażen potocznych • podaje informacje do notki biograficznej

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania		
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)
	UCZEŃ		
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> • czyta sprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

<ul style="list-style-type: none"> • słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> • słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy
<ul style="list-style-type: none"> • określa temat oraz główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje informacje zawarte w tekście
<ul style="list-style-type: none"> • używa ze zrozumieniem pojęć: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz</i> do określenia nadawcy i odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje autor –narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tekst informacyjny, literacki i reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia różnice między tekst informacyjnym, literackim i reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych
<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje zawarte w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje opinie w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje różne środki językowe i pozajęzykowe użyte w tekście reklamowym
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis) 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> • hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję różnych informacji w tekście
<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje informacje wyrażone pośrednio do opisu różnych elementów świata przedstawionego w utworze
<ul style="list-style-type: none"> • rozumie dosłowne i przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przerośnych w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ przerośnych i dosłownych znaczeń wyrazów na odbiór wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> • wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje elementy manipulacji językowej

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części składowe i dostrzega relacje między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznym 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę i funkcję słowników wyrazów obcych, frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wyszukuje hasła w encyklopedii tradycyjnej oraz internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego i zna ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych części zdania
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, zdań pojedynczych i złożonych oraz równoważników zdań 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne typy zdań złożonych współrzędnie i określa ich funkcję
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przyimki i spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała) 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci literackich, komiksowych, filmowych wyrażane mimiką, gestami i postawą 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci ukazanych w różnych tekstach kultury (m.in. obraz, rzeźba, fotografia), wyrażane za pomocą różnych form ekspresji
II. Analiza i interpretacja tekstów	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnice 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

kultury		tekstów literackich i filmowych	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami
	<ul style="list-style-type: none"> wyraża swój stosunek do postaci ukazanych w różnych tekstach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postać prezentowaną w tekście kultury 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się odpowiednimi argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, rzeźbę, fotografię, przedmioty sztuki użytkowej) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat fikcji artystycznej
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni, utworu fantasy i science fiction
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) i wyraz dźwiękonaśladowczy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję porównania, przenośni, epitetu i wyrazu dźwiękonaśladowczego w tekście literackim 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę, rym, rytm, refren w utworze literackim 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia czynniki wpływające na rytm utworu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne oraz określa ich funkcję w utworze
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz rymowany i wiersz biały 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty) 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>kino familijne</i>, <i>serial</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia cechy filmu kultowego 	

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	scena, gra aktorska)	<i>telewizyjny</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia telewizyjny program informacyjny od programu rozrywkowego 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wątki i wydarzenia w tekście oraz omawia akcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia zawiązujące akcję, punkt kulminacyjny oraz rozwiązanie akcji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fabułę od akcji
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje i formułuje opinie na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najbardziej charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne odmiany powieści, np. przygodową, podróżniczą, obyczajową, psychologiczną, historyczną
	<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste symbole i alegorie
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia morał bajki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między bajką i baśnią 	<ul style="list-style-type: none"> przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści
	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje wartości oraz antywartości wpisane w teksty kultury, np. dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna, miłość – nienawiść, wierność – zdrada, zdrowie – choroba 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> podejmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury
	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na tematy poruszane na zajęciach 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się poprawnie i logicznie na podane tematy związane z otaczającą 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

		rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury	
	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej i zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pозdrowienia, list, życzenia, gratulacje) 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega związki między dostosowaniem sposobu wyrażania się i skutecznością komunikacji
	<ul style="list-style-type: none"> formułuje poprawnie zbudowane i logiczne pytania do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania o zróżnicowanej budowie 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania związane z metaforycznymi znaczeniami utworu
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list oficjalny, list prywatny, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje samodzielnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie
	<ul style="list-style-type: none"> wydziała margines, stosuje akapity i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

<ul style="list-style-type: none"> • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, prezentuje własne zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje poprawnie zbudowane argumenty i kontrargumenty w dyskusji
<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, stosuje odpowiednią intonację i właściwie akcentuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wybranych wydarzeniach z fabuły utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada fabułę krótkiego utworu epickiego lub fragmentu powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie wykorzystuje tempo mówienia i intonację podczas opowiadania
<ul style="list-style-type: none"> • wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje tekst poetycki oraz fragmenty prozy 	<ul style="list-style-type: none"> • artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji
<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> • używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> • używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji
<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie oraz zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach
<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne wyrazów odmiennych
<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> • używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach
<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady ortograficzne w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających trudności w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>q</i> i <i>ę</i>, - połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> - <i>i</i> po spółgłoskach, - końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, - końcówek <i>-em, -om</i>, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych i stara się ich przestrzegać 	<p>czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielką i małą literą, - <i>q</i> i <i>ę</i>, - połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> - <i>i</i> po spółgłoskach, - końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, - końcówek <i>-em, -om</i>, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<p>i zaimkami,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielką i małą literą, - <i>q</i> i <i>ę</i>, - połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> - <i>i</i> po spółgłoskach, - końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, - końcówek <i>-em, -om</i>, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
	<ul style="list-style-type: none"> • zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie oznacza większość spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika i stara się je stosować w zapisie zdań złożonych i pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika w zapisie zdań złożonych i pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie używa poznanych znaków interpunkcyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> • operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze, społeczne i kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych oraz synonimy od antonimów 	<ul style="list-style-type: none"> • używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Jego praca cechuje się aktywnością, samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i umiejętności. Ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru tekstów kultury. Chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych. Twórczo i samodzielnie rozwija swoje zainteresowania. Podejmuje działalność literacką i kulturalną. Swobodnie korzysta z wielu źródeł w docieraniu do informacji, wykorzystuje funkcjonalnie nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń